

вегетатив новдалар унинг фикрича кўпайтириш учун ярамайди.

Пайвандаглар учун уруғ ва пайвандлаш учун новдалар фақат текширилган, нав тозалиги аниқланган, касал ва зараркуналлардан холис бўлган она дарахтлардан олади.

У йилига кам тарқалган маҳаллий навларнинг 5 000 ортиқ сифатли кўчатларини етиштиради. Шу билан бирга Худойберген боғбон анор, анжир, узум, олма, шафтоли, ўрик боғларидан юқори ҳосил олиш бўйича анъанавий кўникмаларига эга.

У анор, анжир тупларини қиш ойларида совуқдан сақлаш мақсадида фақат қамишдан фойдаланади. Экан ўсимлиги анор, анжир тупларини кўмишга қулай бўлгани билан ўзига нам тортади ва туплар ҳолатига салбий таъсир кўрсатади.

Худойберген боғбон ўз тажрибаларини мунтазам равишда оммалаштиради ва тажриба алмашади.



Анжир боғи



Хожибоев Худойберген боғи анор боғи

Ушбу буклет **Bioversity International** қўмағидаги “Марказий Осиёнинг қурғоқчилик ҳудудлари бўйича (CRP1.1.) CGIAR тадқиқотлар режаси доирасида мўътадил иқлим мева экинларининг юқори сифатли кўчатлари билан фермерларни таъминлаш учун уруғчилик системаси платформасини яратиш” лойиҳаси доирасида тайёрланди ва нашр этилди.

Таклиф ва муҳозаалар учун контактлар:

Ўсимликшунослик илмий-тадқиқот институти (ЎИТИ)
Манзил: 111202, Тошкент вилояти, Қибрай тумани, Ботаника қишлоғи.

Тел.: (+998-90) 987-79-05

Эл. почта: uzripi@yandex.com

Тузувчилар: К.И.Байметов, П.Т. Назаров
М.К.Турдиева ва К.И.Байметовлар умумий таҳрири остида.



RESEARCH
PROGRAM ON
Dryland Systems



Ўсимликшунослик илмий-тадқиқот институти

Сифатли мева экинлари кўчатларини етиштиришда фермерларнинг анъанавий усуллари



Хожибоев Худойберген
Қорақалпоғистон Республикаси Беруний
тумани У. Жуманиязов қишлоғи,
«Жуманиязов-67» фермер хўжалигининг
аъзоси

Тошкент – 2015

Хожибоев Худойберген Қорақалпоғистон Республикасида энг тажрибали боғбонлардан бири. У 65 йилдан кўпроқ вақт давомида боғдорчилик билан шуғулланиб, Республикада бу соҳани ривожлантиришга катта ҳисса қўшган. У мева экинлар кўчатчилиги, сабзовот экинлари уруғчилиги, боғларни парвариш қилиш ва қишлоқ хўжалигини бошқа соҳалари билан унумли шуғулланган. Кейинги йилларда мева экинлари кўчатчилигига кўпроқ эътибор бериб келмоқда.



Хожибоев Худойберген олма боғи

Унинг 7.0га дан кўпроқ боғи бўлиб, шулардан 2.0га олма, 2.0га ўрик, 0.4га узум, 0.6га анор ва 2.0га ни шафтоли, анжир ва бошқа экинлар ташкил этади. Мева кўчатзори 0.25га майдонида ташкил этилган бўлиб, олма, нок, ўрик навлари пайванд қилинмоқда. Узум ва субтропик экинлардан анор ва анжир навлари қаламчалар билан кўпайтирилмоқда.

Кўчатзорда олманинг Ёзги Хазарасп, Қишқи Хазарасп, Ренет Симиренко; нокнинг маҳаллий Хон Нашвати; ўрикнинг Майский, Нуқул, Майский транспортбоп; узумнинг Тайфи; анжирнинг Сарик анжир; анорнинг Қизил анор ва Юпқа пўчоқ навлари кўпайтирилмоқда.

Кўпайтирилган навлар орасида ўрикнинг Майский транспортбоп, нокнинг Хон Нашвати ва анорнинг Юпқа пўчоқ навлари маҳаллий шароитларга яхши мослашган бўлиб, уларга бўлган талаб ҳам юқори. Ўрикнинг Майский транспортбоп нави Республикамизда ҳам тарқалган бўлиб, шу муддатда пишадиган навлардан транспортбоплигининг юқорилиги билан ажралиб туради. Маҳаллий шароитларга мослашган анорнинг Юпқа пўчоқ, Қизил анор навлари апрель ойигача оддий шароитларда сақланади.



Узумзор.

Худойберген боғбоннинг боғида жуда кам тарқалган нокнинг Хон нашвати ва анжирнинг Сарик анжир навлари етиштирилмоқда. Бу навлар кўчатларига бўлган талаб ҳам юқори.

Хўжалик ери шўрланганлиги учун камида икки марта қунт билан шўри ювилади.

Кўчатзорнинг биринчи даласига уруғ (данак) экишдан олдин 30 см чуқурликда ҳайдалиб гектар

ҳисобида 25-30 тонна чириган гўнг ва минерал ўғитлар солинади.

Фермер мевали экинларни кўпайтиришда кенг эгатлардан фойдаланади. Ҳамма мевали экин уруғлари (данаклари) бундай эгатлардан икки қатор қилиб экилади. Вегетатив йўл билан кўпайовчи анор, узум ва анжир навлари шундай эгатларда икки қатор қилиб экилади.



Анжир боғи

Уруғлар стратификация қилинмасдан кўчатзорнинг биринчи даласига экилади. Ниҳолларни пайвандга тайёрлаш учун 2-3 марта азот ўғитлари билан озиқлантирилади ва август ойида пайвандлаш жараёни бошланади. Пайванд учун новдаларни она дарахтлардан олади.

Худойберген боғбон ўзининг кўп йиллик тажрибасидан келиб чиққан ҳолда пайванд учун куртакларни дарахтини фақат қибланинг ўнг томонидан олишни тавсия этади. Бундай куртаклар ривожланган ва пайванд учун етилган бўлади. Пайванд қилинган куртакларни тутиб кетиш даражаси 95-97% ташкил этади.

Худойберген боғбон анор навларини кўпайтиришда ҳам ўзига хос услуб бўйича қаламчалар тайёрлайди. У фақат ҳосил берувчи шохлардан новдалар олади. Кучли ўсувчи